

5 8 01.

~~117834~~

275

118253

Krigen Kommer

Maria Qvisting's manuskript

1

"Det trekker opp til uveir, Maria!"

"Hva mener du?" *Den taler i gale?*

"~~Det blir storm.~~"

"~~Storm? Hva er det du snakker om?~~"

"~~Krigen. Forstår du ikke, at krigen kan bryte ut nårsomhelst!~~

Det er bare spørsmål om ~~hva~~ dager, kanskje timer!"

"Tror du virkelig det er så alvorlig?"

"Alvorlig - det er mer enn det. Situasjonen har nådd krise. krigen er uundgåelig. ~~Det er til å gråte over.~~ England kommer sikkert med og så har vi katastrofen, den som jeg har forutsagt i 10 år."

"Men hvorfor behøver da absolutt England å komme med?"

"Jo, ser du, ved sin blanco-garanti til Polen har England og Frankrike lagt avgjørelsen av Europas fred og dermed sin egen skjebne i hendene på polakkene. Det polske folk er et tappert folk og et patriotisk folk. Det har også andre gode egenskaper. Men det har jo aldri greid å styre sig selv, derfor ble ~~Det gamle Stor-Polen~~ slitt istykker og slettet av europa-kartet. Og nu stimulerer England dette udisiplinerte folks naturlige og anmæssende pågåenhet ved å garantere å gå i krig for dem, hva så enn polakkene måtte finne på.

Det er en skjebnesvanger feil. Du skal bare se, den vil bli katastrofal."

"Men kan da ikke denne krigen forhindres?" *Spørsmål om krigen*

Vidkun ~~Kjikkman~~ rystet dystert på hodet. Hans ansikt uttrykte en lidelse, som hadde han ~~store~~ fysiske smerter.

"Nei, det er forsent, forsent."

Det var vel den 1. september 1939 denne samtalen utspandt sig. Hele verden ventet i angst og beven på hva avisene og radioen vilde melde neste gang. De fleste hadde jo et håp, et lite håp om at et eller andet mirakel skulle skje som kunne

B Hvis den ble avsluttet fullstendig i de
 forskjellige land ~~ville~~ ^{ville} det ikke være fullstendig
 stemme for krig, eller flertallet? Er det
 ikke sannsynlig at ~~den~~ de politiske ledere da
 skal styre verden ut i en krigs- eller demokratiske
 for en jevnlig masse etterarbeid og en
 forrige. Men grunnene -

3 B

I disse skjebnesvangre dagene
lyttet min mann

3 B. I ~~denne~~ skjebnesvangre tiden lyttet min mann så-å-si dag og natt til radioen for ^{Stiftelsen norsk Okkupasjonshistorie, 2014} nøy å følge med i begivenheternes gang. Det radio-apparatet vi hadde var det vanskelig å ta alle utenlandske stasjoner med og vi byttet det derfor inn og fikk ~~en~~ en ny, stor, ^{og kraftigere} ~~moderne~~ moderne model ~~ikk~~ istedet. Nu svirret engelske ~~xxfranske~~ og franske, tyske og russiske meldinger i luften hjemme i spisestuen i Erling Skjalgsøns gt. sent og tidlig, så ^{jeg ble} ~~ikk~~ ofte nesten ~~xxxxxxx~~ helt fortumlet.

Krigen hadde ikke stått på mange dagene før ~~xxx~~ Q. forutså at ^{Polen,} ~~det~~ skjebne var beseilet. Tyskernes ~~axaxilegnaxziakt~~ totale overlegenhet i luften, den sterke mekaniseringen av deres armeer og deres fremragende ledelse mente han gjorde dem uimoståelige for polakkene, selv om de nok var godt rustet og i forgvilelsen bet fra sig med et mot som en tiger der forsvarer sin unge. At det skulde lykkes polakkene å kunne oppholde tyskerne inntil hjelp fra de vestallierte ankom, betraktet han som utelukket.

Norske og utenlandske aviser fra alle mulige land fylgte våre border i disse dagene og stadig konfererte min mann med sine officerskammerater om utviklingens gang. Han uttalte også ofte sin bekymring for at Norge skulde komme til å dele Polens skjebne. Nu så man Tysklands fantastiske krigspotential, man så ~~xxx~~ at ubefestede byer ikke ble skånet, de ble bare "radert" ut av landskapet. Skulde stormaktene - kanskje alle fire - møtes heroppe, skulde Norge bli et ^{moderne} Waterloo i kjempeformat: slagmark for Europas storarméer, da var det ikke vanskelig å forestille sig hva der vilde bli igjen av land og folk.

Det var ham idetheletatt uforståelig at verdens ledende politikere istedetfor å arbeide for fred og forståelse, samarbeide og - allerhelst - en politisk sammenslutning av Europas stater, Europas For. St. i likhet med Am.'s For. Stater., istedetfor å arbeide for dette positive måle arbeidet de for krig, verdenskrig, brodermord i et hittil uanet omfang. Hele ^{dette dramaet} ~~denne~~ ^{det var som om hele verdens skjebne var på hans} ~~extragenet~~ tok han inn over sig i ^{sin fulle tyngde.} Den lot ham ikke i fred hverken natt eller dag. Kunde han selv gjøre en innsats for menneskeheten i denne skjebnetimen?

Det kunde ofte virkere mig og gjøre mig fortvilet.

"Ja, det gikk som du forutsa", svarte jeg med beundring i stem-
men. Jeg kunde ikke nekte for at Vidkuns ~~fabrikaktige~~ ^{sjeldne} evne til
å forutsi historiske og militare begivenheter ~~xxxx~~ imponerte mig.

"Å, ikke helt, du. Tempoet har vært adskillig høyere, enn
jeg har ^{forestille} ~~xxxx~~ mig muligheten av. Tenk dig til, Polen
slått, smadret på 16 dager fantastisk, ja, nesten utenkelig.
~~Trods alt~~ ^{Riktignok} har jo franskmennene rustet polakkene opp nu noen år
helt
og/uforberedt var de jo ikke, ~~xxxx~~

"Det er fryktelig å tenke på det som er foregått dernede,
blodbadet i Varsava, civilbefolkningen som ble meiet ned under
luftbombardementet, brand, sult, elendighet. Slik grusomhet kan
da ikke forsvares Vidkun?"

~~Jegxxxxxxxigzmetzdzixxxx~~ det er jeg enig med dig i,
Fremgansmåten har vært brutal, ^{o g}
jeg kan ikke helt forstå, at den skulle være nødvendig. Jeg
synes den er meget beklagelig. Men man må prøve å være rettfer-
dig, Maria, og det er ikke riktig å felle en endelig dom, før
man kjenner alle ^{militære} forutsetninger, og det gjør hverken du eller
jeg. En krigsoperasjon, som - ~~en~~ i det øyeblikk den foretas -
kan synes grusom og brutal, kan i virkeligheten være human,
sammenlignet med de lidelser motparten ellers vilde gjennomgå.

I dette tilfellet var felttoget ^{i løpet av 16} på 16 dager på en
måte som var grusom, blodig og brutal. Men ville det være mere
humant å føre det ^{mange-} ~~xxxxxxx~~ dobbelte antall ofre i døden på
~~xxxxxxx~~ i løpet av 16 uker, selv om det skjedde på en
"hensynsfullere" og tilsynelatende mere ^{meneskelige} ~~human~~ måte?"

"Nei, det er sandt, det har jeg ikke tenkt på, men rent følel-
sesmessig ~~xxxxxx~~ reagerer jeg mot slik umenneskelighet."

"Det forstår jeg godt, men for de offiserer som har ledet
felttoget må nok det følelsesmessige komme i annen rekke. For
~~xxxxxxx~~ dem er det hele
en kald beregningssak.

6 Folkeforbundet er blitt en stormaktsallianse og at det er

Stiftelsen norsk Okkupasjonshistorie, 2014

et forræderi mot folkeforbundets idé. De forstår ikke, at et lite folk som det norske ikke har noe å gjøre i en slik stormaktsblokk, at vi bare er en liten brikke i det store spil, en brikke som blir satt inn i det øyeblikk det passer de store og på den måte det behager dem, *for tiden i det krigsforbundet...*

Lord Cecil har selv innrømmet, at Folkeforbundet er blitt en verdenssamme-slutning mot nasjonalismen, i første rekke mot Tyskland. Det vil si, den dag det passer England eller Sovjet å spille oss ut mot Tyskland, så smeller det løs. Vi er ~~traktats-~~ *traktats-*messig forpliktet ~~til~~ *til* å gå i krig. Churchill nevnte det også i en radiotale i januar i år (1940), at vi er forpliktet til i påkommende tilfelle å yde vestmaktene hjelp.

Denne krigspolitikken er å bedra folket. *vi* Folket vil være nøytralt. Det vil hverken slåss for Sovjet eller England. Derfor må vi ut av Folkeforbundet, men det er jo som å rope i ørkenen."

Min mann ble alltid veltalende, når han kom inn på ~~å~~ *dette* temaet. ~~å~~ Han var bitter over at han i disse spørsmål, hvor han anså sig for å være ~~en~~ *overhørt* fagmann ble så totalt ~~negligert~~ *negligert* og satt utenfor.

For å bringe samtalen bort fra dette såre punkt, sa jeg: "Du svarte ikke på det jeg spurte dig om, ~~om~~ *tid* tror du at Tyskland vil angripe oss?"

Tyskerne ~~er~~ *"Tyskerne* har all interesse av at Norge og Norden er nøytralt. Så lenge ~~de~~ *uhindret* kan få sine tilførsler herfra, ~~de~~ *noe* de har rett til ifølge folkeretten, er de bare glad til, at de kan spare folk og

materiel, som en krig i Norden vil koste. ~~er~~ *Både av økonomiske og mil. grunner* ~~er~~ *krigsskueplassen.* ~~de~~ *imot en utvidelse av*

Derimot har de allierte all interesse av å ~~innvikle~~ *innvikle* Norden, ~~og~~ *Stasjon* og da særlig Norge, i krigen snarest mulig. Malmtilførslene til Tyskland fra Nordnorge er dem en tårn i øyet. Denne innstillingen er ingen hemmelighet. Man taler åpent om den i England. Times skrev f.eks. for et halvt år siden ~~at~~ *at* direkte, at England kunne bli nødt til å okkupere Norge. Det er tydelige ord. Og en forhen-

7 værende krigs- og marineminister uttalte nylig, at i tilfelle av krig, skulde de nordiske land straks trekkes inn i blokaden mot Tyskland."

Spurte jeg

"Hvordan kan vi da unngå   komme med?" ~~tror~~ du?"

~~For~~ Alt avhenger av hvordan vi håndhever ~~v r~~ n utraliteten.

Hadde vi hatt et skikkelig forsvar, som jeg har kjempet for siden 1932, vilde ingen av partene tenke på   gå til angrep. Derti l er Norge altfor ~~vanvokst~~ lett   forsvare, takket vare landets beskaffenhet. Men selv med det ynkelige forsvar vi har, er det allikevel så sin sak   gå til angrep, forutsatt at ~~det~~ ^{forsvarsmaktene} virkelig blir satt inn. Verdensopinionen er jo også noe begge parter må regne med.

Til en viss grad ligger det derfor i vår egen hånd, om vi vil holde oss utenfor krigen eller ikke. Men den dag en av partene kan påpeke, at vi ikke opprettholder v r n utralitet ~~ikke~~, vil han ~~med~~ sikkert ~~komme~~ komme oss "til h jelp" og ivareta de interesser som vi som nøytral stat ikke har maktet eller villet ivareta. Dette har han ifølge folkeretten full lovlig adgang til."

"Huff, Jeg synes dette høres uhyggelig ~~at~~. Jeg håper det ikke er så mørkt som du ^{mener} ~~tror~~. *Da vil vi jo bli krigs sknept*"

"Det er nok desverre ikke lysere, Maria." *Vi får troste oss med, at s lunge de er løv er de krigs-*"

Vingesten som de beh lter om den
h. Maria

til Norge

like 18/1

9 komme frem med en nøytralitetserklæring, i likhet med
 Stiftelsen norsk Okkupasjonshistorie, 2014
 hva det hadde gjort til andre nøytrale land. At det ikke var
 lykkedes den nors-ke regjering hittil å oppnå en slik erklæring
 tok han som et tegn på at England ikke så bort fra den mulighet
 som Times på vårparten hadde ~~skrevet~~ skrevet direkte hadde ~~uttrykt~~, at England
 kunde bli nødt til å okkupere Norge. Det var heller ikke lange
 siden ^{engelsk} den/forhenværende marine- og krigsminister X hadde uttalt,
 at i tilfelle av krig, skulde de nordiske land straks trekkes inn
 i ~~en~~ blokaden mot Tyskland. Min mann var ikke i tvil om, at
 dette ^{for Norge} /øyeblikkelig vilde fremkalle krig med Tyskland ... og
 hvilken krig. Norge kunne komme til å bli en krigsskueplass,
 hvor ^{de} /Franske, ^{og} Engelske arméer kjempet mot de tyske og russiske.
 Klemte mellom skjolde vilde Norge ~~gå tilgrunne, knuses, tilintet-~~
 gjøfes, smadres.

At norsk kultur, norsk ånd og norsk folke-ett på denne måten kanskje
 skulde utslettes ^{av de} tok Q. som sitt livs tragedie. Det var nettopp
 dette han hadde oppgitt sin karriere for å forhindre. ~~Det var~~ At denne
 situasjon skulde oppstå hadde han kjempet mot i 10 år. Opp med
 forsvaret, ut av stormaktsblokken, ut av Folkeforbundet hadde han
 skrevet om og talt om sent og tidlig på land og i by. Mens andre
 politikere brukte sin stilling til å redusere forsvaret til ubrukelighet
 og mens de solte sig i strålene fra Folkeforbundets bedøvende sol,
 ropte ^{Quisling} ~~XXXXXX~~ ut tidlig og sent: krigen kommer, det brenner i
 huset ved siden, vær på vakt, treff de nødvendige forholdsregler,
 det haster. ~~Men nei,~~ han talte for døde ører.

Det var ikke bare Norges fremtid han tenkte på. Hele den nordiske
 races skjebne tok han inn over sig. Det var så tragisk, så hinsides
 all fornuft dette at det ene nordiske broderfolk skulle være med
 på å utslette det andet. Den norrøne rase, som hadde gjort en så
 fabelaktig innsats i historien, den som representerte den høyeste
 åndelige og materielle kultur i verden, den skulde bruke sin kraft
 og sin ånd på å utrydde sig selv! Det måtte kunne forhindres.

10 I fornuftens navn, eller - om ikke andet, så da i selvpopholdelsens navn måtte det kunne forhindres.

Men hvordan?

Dette var q.'s problem dag og natt i denne tiden.

Broderkrigen måtte bilegges. Det engelske og det tyske folk som hver på sitt felt stod så høyt og som hver hadde så verdensomfattende oppgaver å oppfylle, de måtte ikke fortsette denne/ holmgang, som kanskje kunne ende med at de begge måtte bite i gresset og ligge og forblø. Man så det fra den forrige verdenskonflikten.

~~krigen~~. Det gikk an å vinne krigen, men det gikk også an å tape frøden. Kunne ikke det også bli tilfelle nu? Hvorfor

da fortsette, når begge parter kanskje var bundet til å tape ?

Men hvor var den ^{at den kunne se bort fra øyeblikkets ~~xxx~~ strid og som} fredsue som var så storsinnet og hadde den nødvendige kraft og myndighet til å ta forsoningens oljeblad i sitt nebb og overbringe det på rette sted og i den rette ånd ?

Fandtes der idetheletatt i verden idag en så stor personlighet, at han maktet denne oppgaven ?

Jo, der var. Der var en mann som vilde ha mulighet til å bringe verdensfreden ~~xxx~~ iland midt under kanonenes torden, og det var den engelske statsmann Austen Chamberlain.

Allerede en gang før hadde han gjort et skritt i verdensfredens tjeneste, et skritt som for en stolt engelsk mann måtte koste meget, men som verdens beundring var en belønning for. Vilde han ta skrittet påny?

Q. arbeidde en tid med tanken på om han skulde henvende sig til Chamberlain og anmode ham om å prøve å gripe inn. Min mann kviet sig litt for å gjøre henvendelsen, for han hadde jo ofte og tildels ganske sterkt kritisert engelsk politik i forholdet til Norge.

x) De som sammen skulde kunne gjøre Europa til en blomstrende have var nu iferd med å omdanne den til en gigantisk kirkegård.

Spennings 10 dg.

12 Det var til dyp sorg og beklagelse at min mann mottok ~~et~~ svaret.

~~negativt~~. Det var riktignok meget høflig og forekommende, men ^sdesværre, ^sdesværre negativt. Slik som situasjonen hadde utviklet sig fandt Chamberlain ikke å kunne ta det initiativ som Q. hadde foreslått. *Thore*

Dette var dypt nedslående for min mann. Det var et håp som brast, en mulighet han hadde satt så stor fortrøstning til.

I mellemtiden gikk krigen sin gang. Eller rettere sagt, den stod temmelig stille i månedene etter Polens ~~sting~~ kapitulasjon og deling mellom Tyskland og Russland.

"Det er stille før stormen", sa min mann. "Snart brytser det løs for alvor." Norges fremtid og dets skjebne gikk stadig mer inn på ham. Hva han så foretok sig eller beskjefteget sig med kom tanken tilbake: "Norge må unngå å dele Polens skjebne. Krigen må slutte. Det må finnes en utvei til å forene England og Tyskland."

Til trods for Chamberlains avslag ga han ennu ikke opp tanken på en megling mellom disse to landene. Antagelig var det på grunn av hans henvendelse til Chamberlain, den var jo kjent, at han fikk brev fra engelske parlamentsmedlemmer og anmodning fra en gruppe i England om å fortsette sine fredsbestrebelse. Herhjemme var det også mange som ennu satte håp til at Q. kunne utrette noe. Dette oppmuntret ham og tanken på å reise til Tyskland og prøve å få Hitler i tale begynte å ta form. Samtidig tenkte han da å ta opp det finske spørsmål.

Det var nemlig et problem som foruroliget ham. Den norske tendens til i tykt og tynnt å gå inn for Finland, mente han vilde kunne bli ^{farlig} Denne holdningen oppmuntret nemlig ~~meget~~ til en engelsk-fransk intervensjon, og kom den - inntraff nettopp den situasjon som ville kunne bety Norges undergang, nemlig den samme situasjon som ^{var} Polen. Da ville Russland sikkert gå inn på Tysklands side og tilfellet var så-å-si analogt.

Q. gikk nettopp og grundet på hvordan han skulle legge denne tysklandsreisen an, da noe inntraff som løste problemet. Han fikk nemlig innbydelse til å komme ned og besøke den kjendte norske rettslærde,

i) Det var da først og fremst også forholdet til England min mann kom inn på under besøket hos Hitler. Han fortalte ham om hans forsøk på å få Chamberlain til å megle, refererte ~~xxxxxxx~~ telegram han hadde sendt ~~x~~ til den engelske premierminister og utviklet sitt syn på det ~~selvmorderiske~~ fornuftstridige, ja, selvmorderiske i at de to germanske folk, det engelske og tyske, skulle bekjempe hverandre kanskje til døden.

Hitler var enig i dette syn. Han fremholdt at han alltid hadde ønsket et godt forhold til England og at han, for å løse det polske spørsmål på en fredelig måte hadde fremsatt et forslag, som ~~xxxxx~~ gikk så vidt, at det bare var takket være hans, Hitlers, sterke posisjon hos det tyske folk, at det idetheletatt kunne gjøres. Det var også med fare for alvorlig opphisselse i Tyskland at han kom frem med sitt forslag til en rimelig ordning. Så langt hadde han strukket sig. Det var ikke blitt godtatt. X) Nu måtte saken inntil videre gå sin gang.

Dette var et tungt slag for Q., som ~~da måtte oppgi~~ ~~sin~~ sitt store og siste håp om å skape forståelse mellom ~~det britiske rike og Tyskland~~ og en slutt på den krig som med rivende fart utviklet sig til en verdensbrann.

Med hensyn til det skandinaviske problem understreket Hitler meget sterkt at Tysklands interesse lå i et nøytralt Norden. Med det voldsomme temperament som var karakteristisk for der Führer kom han helt i ekstase over tanken på at denne nøytralitet kunne bli brudt av de allierte og han la ikke skjul på, at han da ville sette alle midler inn på en besettelse av Danmark og kanskje Sverige. Han næret ingen tvil om at en slik aksjon ville lykkes.

Tyskland ønsket først og Men det var et alternativ han ikke ønsket, ~~xxxxxxx~~ fremst et nøytralt Norge og Norden.

~~xxxxxxx~~
~~xxxxxxx~~

X) Enig med forstander for å gjøre det.
X) og med en forstander på den annen side for å
at Norge skulle utvikles

j) Under samtalens løp hadde min mann intrykk av at Hitler vilde prøve ham. Der Führer kom inn på Østerrike og sa, at jeg er østerriker og oppga mitt eget land for Stor-tyskland. På dette svarte min mann, at Norge og Østerrike er ikke det samme. Østerrike er én del av Tyskland, men Norge er en selvstendig stat.

Dette var et synspunkt Hitler respekterte og han ga uttrykk for sin aktelse for den måte ^{hvorpå} min mann uavkortet hevdet Norges interesser. "Jeg er glad ^{sa han} når ^{vi} jeg kan finne en mann ~~xxx~~ som Dem som kan ivareta sitt lands interesser på den måten som De gjør." Han likte og respekterte også min manns likefremme og mandige måte å si ham sandheten på.

Noen aksjon mot Norge kom Hitler ikke inn på og det ble selvsagt ikke antydnet av min mann.

Det ^{er} disse samtaler ^{som} ~~er~~ under processen ^{ble} ~~brukt~~ brukt mot min mann med beskyldning for at han har utlevert militære ^{konspirert med fienden} hemmeligheter, og derved begått landsforederi. / Forskjellige papirer, tildels skrevet lenge etter begivenhetene fandt sted, av tyskere til tyskere mot tyskere, hvor min manns uttalelser spilles ut fra en part som inntekt for skriverens standpunkt, skrevet av Rosenbergs folk for å komme en bestemt militær krets tillivs. De inneholder tildels ting som min mann sa ved andre anledninger e f t e r at okkupasjonen hadde fundet sted, men som er tatt med for å oppnå større effekt.

Min mann har hevdet påny og påny - og med hele min sjel er jeg overbevist om at det er den rene sandhet - at han aldri under disse samtalene ga opplysninger som han ikke som nordmann og offiser kunde gi. Jeg som ~~xxx~~ kjendte ham i nesten 25 år, som hver dag så hans kjærlighet til land og folk, som led med ham under hans bekymring for Nordens skjebne, ~~xxxxxxx~~ jeg som kjendte hans stolthet og ærkjærhet som menneske og som nordmann, jeg ~~xxx~~ ikke bare tror, ~~xxxxxxx~~ men jeg v e t at han ikke har forrådt sitt land.

Han benektet derimot ikke, at hans samtale med Hitler ~~xxx~~ muligens k a n ha vært en impuls til at Hitler ga ordre om at planene for en aksjon mot Norge ~~skulle~~ skulle utarbeides. Franske politikere arbeidet i de

j 2)

~~også~~ Finlandsspørsmålet fikk ~~min~~ Q. også anledning til å komme inn på. Det var jo et av hovedformålene med hans besøk.

Det var imidlertid et vanskelig ~~ny~~ emne å ta opp, fordi Hitler følte ^{dypt} sig ~~meget~~ krenket over at Finland hadde nektet å ta imot en deputasjon han hadde sendt dit i anledning av jubileet for Finnlands befrielse.

Dette var så meget mere sårende, som det jo var ved tysk hjelp at Finland ble befridd før det bolsje-vistiske åk.

Finland hadde fornærmet Tyskland og Hitler var ikke særlig villig til å komme det tilhjelp.

Q. fremholdt da at Finnland trods alt var et nordisk land, at det var bollverket for Norden. Derfor burde det leve et selvstendig liv og ha sin nasjonale frihet og selvstendighet.

Hitler hørte på dette og lovet at han skulle gjøre hva han kunne.

Min mann var overbevist om, at det skritt han gjorde i denne saken, at den inntrengende inngripen han foretok hadde ~~en~~ en avgjørende innflytelse på Hitlers syn og på ~~den endelige avgjørelse.~~ ^{dette var det som førte til avgjørelsen} ~~Finlandsspørsmålet~~

den
Schmitt 12. januar

k)

dager sterkt for at der skulde sendes et ekspedisjonskorps til
Stiftelsen norsk Okkupasjonshistorie, 2014

Finland og at Norge og de Nordsvenske malmfelter skulde besettes.

Er dette riktig, at ~~minne~~ Q.'s samtaler sammen med begivenhetenes gang har virket som en slik impuls, da er det noe som ikke har med forrederi å gjøre. Han er faldt inn som et ledd i begivenhetenes samspill og han så det som ^{at} han ubevisst hadde vært et forsynets redskap til ikke bare å redde Norge fra å bli et nytt Polen, ~~det skjedde~~ ~~men~~ ~~hele~~ ~~Norden~~. Historien og det norske folk i særdeleshet vil engang se klart i disse ting.

.....

(Personlige ting.)

Tiltrods for at stemningen etter avisenes allarmerende meldinger om den internasjonale situasjon var meget trykket, fandt ~~minne~~ ^{Q.} allikevel å burde ta en snartur til Kjøbenhavn i de første dager av april for å tale med leder^{en} av de danske nasjonal-socialister om avholdelsen av et nordisk stevne i Aalborg. *med sin hustru og barnene fra Norge*

Også Denne reisen er ~~minne~~ blitt benyttet til mistenkeliggjørelse av min mann. I denne fryktelige tragedie er det vanskelig å se noe komisk, ~~minne~~ Nærmest grotesk må man vel betegne det, at vi i denne avdeling av anklagene mot min mann treffer en person, som i alle tider har vært kjent selv i de usleste ~~xxx~~ kriminalsaker, nemlig ~~en~~ "den ukjendte mann", han som er den er den ~~egentlige~~ eneste ansvarlige, den egentlig skyldige. Han som dommerne pleier å høre om med et overbærende smil og avisene refere med passende ironi: "og så optrådte da den allestedsnærstående ukjendte mann", han som all dri kan identifiseres og all dri finnes.

Han opptrer også her. Men det bemerkelsesverdige er, at han opptrer ikke som vanlig på den anklagedes side, som avlastende for all skyld, han opptrer derimot som aktoratets mann. Han er ved denne anledning en høyerestående tysk officer, muligens en oberst, som under min manns opphold i Kjøbenhavn ^{skulde hatt} ~~hadde~~ en konferanse med ham og ~~minne~~ fått verdifulle militære opplysninger av ham. Min mann benektet bestemt å ha hatt et slikt møte og obersten var også forhindret fra å møte som vitne, for ~~han~~

Dr. Herman Harris Aall, som på det tidspunkt oppholdt sig i Tyskland, hvor han arbeidet med et vitenskapelig verk, som han ønsket å konferere med min mann om.

122)

~~Her kommer følgende fra min~~
~~af denne af Paul, som har~~
Min mann, som har
er drevet over til

Min mann hadde i det siste halvåret foretatt to reiser til Tyskland, reiser som ved de misforståelser som oppsto omkring dem, skulle komme til å gi grunnlaget for de forferdeligste og alvorligste beskyldninger mot ham.

Den første reisen fant sted i juni 1959. Quisling var innbudt av Nordische Gesellschaft i Lübeck for å drøfte kulturelle spørsmål i forbindelse med hans tanker som kom frem ved organisasjon av Nordiske Folkereisning.

Den kjente rettslærde, dr. Herman Harris Aall, som da bodde i Berlin hos den norsk-amerikanske vitenskapsmann dr. Stangeland, hadde fått vite om dette og benyttet anledningen til å innby Quisling til å komme til Berlin. Dr. Aall holdt da nettopp på med et vitenskapelig arbeide som han gjerne ville konferere med min mann om. Det gjaldt en ny samfunnsordning som dr. Aall fant bedre enn nasjonalsosialismen, og som han kalte for "sosi-al-individualismen": Den er omtalt i et annet kapitel.

En norsk borger, Viljam Hagelin, bosatt i Tyskland, hadde fått rede på at Quisling skulle komme til dr. Aall og satte seg straks ved Quislings ankomst i forbindelse med ham. Hagelin mente at Rosenberg måtte ha interesse av å møte Quisling.

Hagelin, som sammen med en tysker, dr. Scheidt, la beslag på Quisling med én gang, innledet forbindelse med Rosenberg. Et møte med Rosenberg lå utenfor min manns tanke. Han ble introdusert der av Hagelin og Scheidt som hadde forberedt et slikt møte uten min manns viten. Quisling hadde endog truffet avtale om en sammenkomst med dr. Aall til samme tidspunkt som de to herre Hagelin og Scheidt hadde avtalt med Rosenberg.

Som det senere er kommet frem, ble det under visitten hos Rosenberg kun drøftet generelle spørsmål i forbindelse med den politiske situasjon. Det var jo krig, og det ville jo vært unaturlig om ikke det var kommet på tale.

Besøket var en ordinær visitt, hvor det ikke ble tatt opp noe spesielt fra min manns side annet enn ganske alminnelige betraktninger. Det som senere skjedde, viser også at slik må det ha vært. Det Vidkun arbeidet for, det som stadig sto for ham som et kall fra det høye, var å stifte fred mellom de germanske folk, og da i første hånd mellom England og Tyskland.

Han mente ikke at han selv var den rette til å opptre som meg-
ler. For en slik fredsaksjon hadde han andre planer, som ennå
ikke var modne til utførelse, men som ville blitt helt kullkas-
tet om han virkelig hadde begått den forbrytelse han var ankla-
get for, nemlig å søke å få tyskerne til å besette Norge. Tvert-
imot var det jo sent og tidlig hans rop til det norske folk og
dets politiske ledere: "Norge nøytralt - gjenreis forsvaret!"

Og så skulle han gjøre Norge til slagmark, til et annet Polen,
det som han så det som en livsoppgave å forhindre, og som han
ga uttrykk for hver dag. For meg som kjente ham, som levet sam-
men med ham og som - det kan jeg trygt si - led sammen med ham
hans sjele kvaler for Norges og Nordens skjebne, for meg er den-
ne tanken like absurd som den er uforenlig med hans moralske
vesen og hans dypt nasjonale innstilling.

Ut på høstparten 1939 fikk Quisling besøk av en dosent ved
universitetet i Oslo, en dr. Noack, som det senere viste seg
var agent for det tyske utenriksministerium.

Det var forskjellige spørsmål denne Noack ønsket å tale med min
mann om. Særlig var han interessert i å høre Vidkuns syn på det
russiske spørsmål og likedan på det finsk-russiske problem.
Krigen mellom Finland og Russland var jo da i full gang.

Min mann hadde sin egen mening som han fremholdt meget kraftig.
Han holdt 100 mot 1 på at Tyskland før eller senere ville få
krig med Russland og hevdet at det var meget uklok politikk av
tyskerne å konsentrere sine krefter mot vest istedetfor å av-
laste Finland og gå mot Russland. Derved ville Tyskland få sym-
pati i Skandinavia, og krigen mot Russland ville komme allike-
vel.

Quisling ble ivrig under denne samtalen. Krig mot Russland var
et problem han som militær hadde fordypet seg i og i mange år
gjort til et spesialstudium. Var det noe han følte han forsto
seg på, var det nettopp dette. Han hentet sine kart og fremla
i detaljer sine planer for hvordan et felttog mot øst burde
legges an, hvordan besettelsen skulle foregå. Det var en stra-
tegisk oppgave, et militært problem som det interesserte ham som
offiser å løse.

Noack ble stormende begeistret. Kanskje så han her sitt livs
store chance. Han hadde oppsporet en av Europas fremste eksper-
ter på russiske spørsmål, en fremragende militær med nye og

dristige planer. Dette var noe for Noack å fremlegge i Berlin. Hva ville vel ikke Ribbentrop si? Det skulle bli sensasjon.

Straks skrev han et eksposé over samtalen og sendte min mann en kopi. Quisling måtte være med til Berlin og utrede saken. Min mann, som den gang ikke hadde anelse om Noacks forbindelse med det tyske utenriksdepartement, svarte at dette hadde vært en helt privat samtale, og at han ikke kunne innlate seg på noe slikt. Det ville være uberettiget av ham å råde et annet land til å gå i krig. Både av moralske og andre grunner avslo han anmodningen. Men jo, planen skulle og måtte frem i Berlin, mente Noack.

Da denne så i desember fikk rede på at min mann hadde fått en ny innbydelse til dr. Aall, bestemte også han seg for å reise til Berlin.

Kommet ditned så Quisling enda tydeligere at denne aksjonen til Noack var noe han absolutt ikke ønsket å bli innblandet i og nektet kategorisk å befatte seg med den.

Fra å ha en stor beundrer og tilhenger i dr. Noack, fikk nå Quisling i ham en bitter fiende som motarbeidet og baktalte min mann på det alvorligste. Ikke nok med det, men Noack skrev i sin bitterhet og sitt hat et promemoria under forhandlingene sommeren 1940 om opprettelse av et riksråd, hvor han foreslo at min mann skulle lokkes ned til Tyskland og rett og slett likvideres.

Det russiske overfall på Finland gjorde Quisling dypt ulykkelig. Han tenkte på det stakkars lille finske folk som så tappert slåss for sin frihet og selvstendighet. Men han tenkte ikke mindre på den meget farlige og utsatte stilling Norden ble stillet i ved denne krigen.

De allierte sto jo på Finlands side og kunne lett komme til å forlange gjennommarsj gjennom Norge og Sverige for å komme sin betrungte våpenfelle til hjelp. De ville her ha et ypperlig påskudd til å besette viktige strategiske punkter, legge sin hånd på jernfeltene i Nord-Sverige og klippe av tilførselen av svensk jernmalm til Tyskland.

Det var et mål som nok var en messe verdt.

Vidkun hadde ingensomhelst tro på at Finland hadde den ringeste chance til å hevde seg i kampen mot sin kjempemessige nabo, selv ikke med sterk alliert assistanse. Etter hans mening ville

det eneste riktige være å gjøre det best mulige ut av en situasjon som allerede var tapt på forhånd, å slutte fred ennå mens den militære situasjon var tålelig god for Finland.

Jo lenger tiden gikk, desto mer nærmet man seg det totale nederlag og de dermed følgende strengere fredsbotingelser. Vidkun kunne derfor ikke dele den norske begeistring for å kaste seg inn i Finlands-konflikten. Han anså en slik innsats for å være like håpløs som den var farlig.

Quisling hadde to mål med denne Tysklands-reisen foruten det å drøfte med dr. Aall hans vitenskapelige arbeide. Disse mål var for det første den gigantiske oppgave som sent og tidlig lå ham på hjertet og som aldri lot ham i fred, nemlig ennå i den tolvte time å skape fred mellom England og Tyskland, som etter hans mening ikke bare disse landenes skjebne avhang av, men kanskje hele den europeiske kulturs. Chamberlain var, som allerede nevnt, etter min manns mening mannen som maktet å løse denne floken, men han fant altså ikke å kunne ta et slikt initiativ.

Efter oppfordring både fra engelsk og norsk hold ga min mann ikke saken opp. Han hadde fått brev fra engelske parlamentsmedlemmer og dessuten fra en gruppe i England om å fortsette fredsarbeidet. Norske venner og meningsfeller kom stadig til ham og ba ham innstendig ikke å la saken falle. Han så det da selv som et kall å gjøre denne innsatsen som fredsmegler. Det var en uhyre vanskelig og delikat oppgave, men i betydning var den større enn noe arbeide han hadde gjort i menneskehetens tjeneste. Vel var det sent og utsiktene til suksess beklagelig små, men intet måtte være uforsøkt i dette spørsmål om være eller ikke være for millioner av mennesker, kanskje for en hel verdensdels sivilisasjon.

Utsikter hadde han tross alt til å nå et resultat. Han hadde forbindelser i England som så med håp og sympati på hans bestrebelsler, og han gikk ut fra at han også ville finne gehør hos ledelsen i Tyskland. Dr. Aalls innbydelse var ham derfor en kjærkommen anledning til å reise til Berlin.

Men også et annet spørsmål aktet han å ta opp. Det var krigen mellom Finland og Russland som ennå ikke var kommet til avslutning, og som var som en kruttønne for hele Skandinavias skjebne. En liten gnist, og den ville eksplodere med den følge at hele Skandinavia, eller iallfall sikkert Sverige og Norge, straks ville bli krigsskueplass og mer eller mindre utslettet.

Den sikre vei ut i avgrunnen var etter min manns mening at Norge gikk inn på Finlands side ved å tillate alliert gjennommarsj gjennom Nord-Norge og besettelse av strategiske punkter. De rike nordsvenske malmfelter, som er av så stor militær betydning, ville derved automatisk komme i faresonen, og verdenskrigen ville være over oss. Nei, dette måtte ikke skje! Ingen anstrengelse ville være for stor for å arbeide for den løsning av problemet som min mann anså for den eneste som var riktig, så innlysende riktig, nemlig å søke å få Tyskland til å presse på for å få finskekrigen avblåst og skaffe Finland en best mulig fred.

Dette var de mål min mann hadde satt seg for den skjebnesvangre Tysklands-reisen som ga grobunn for så mange misforståelser og uhyggelige anklager.

Tanken på fred var det som opptok hans sinn da han satte seg i Berlin-toget. Fred i vest og fred i øst, det var målet. Ikke å fremkalle tysk invasjon og skape en konfliktsituasjon. Det var jo tvertimot nettopp det han motarbeidet, noe som hans artikler og taler i de siste år ga det tydeligste uttrykk for. Han har selv gitt en meget detalkert og utførlig forklaring på sine besøk og sitt arbeide for å nå de mål han hadde satt seg for sin Berlin-reise.

Rosenberg kjente han fra tidligere, og det var naturlig at han oppsøkte ham. Samtalen kom inn på de ting min mann hadde sagt og skrevet utallige ganger, og som man kunne lese om i et hvilket-somhelst nummer av "Fritt Folk": Engsteksens for at Norge og hele Skandinavia skulle bli et nytt Polen.

Rosenberg henviste Quisling til storadmiral Raeder, og med ham diskuterte han da Finlands-krigen og krigssituasjonen i sin alminnelighet.

Raeder mente spørsmålene burde diskuteres med Hitler. Dette forslag hilste min mann selvsagt med glede. Skulle han ha noen utsikt til å nå frem med sine meglingsplaner i Tyskland, gjaldt det jo først og fremst å vinne der Führer for sine tanker.